

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.02.2012, sen. zn. 29 NSČR 3/2012, ECLI:CZ:NS:2012:29.NSČR.3.2012.1

Číslo: 84/2012

Právní věta: Insolvenčním soudem ve smyslu ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona je krajský soud, před nímž probíhá insolvenční řízení vedené na majetek konkrétního dlužníka. Přihláška pohledávky podaná u jiného krajského soudu je ve smyslu ustanovení § 173 odst. 4, věty druhé, insolvenčního zákona přihláškou podanou u jiného než insolvenčního soudu. Přihlásí-li věřitel pohledávku vůči dlužníku u jiného než insolvenčního soudu, je pohledávka přihlášena včas do insolvenčního řízení pouze tehdy, jestliže jiný než insolvenční soud odevzdá přihlášku nejpozději posledního dne lhůty určené k přihlášení pohledávek v rozhodnutí o úpadku orgánu, který má povinnost ji doručit insolvenčnímu soudu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.02.2012

Spisová značka: 29 NSCR 3/2012

Číslo rozhodnutí: 84

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvency

Předpisy: § 173 odst. 4 IZ

§ 185 IZ

§ 2 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 3. 5. 2011 odmítl K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové – odkazuje na ustanovení § 173 odst. 1 a § 185 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – jako opožděnou přihlášku pohledávky věřitele č. 9 HC, a. s. (dále jen „věřitel“), ve výši 124 477,05 Kč (bod I. výroku) a určil, že právní mocí tohoto rozhodnutí končí účast věřitele v insolvenčním řízení (bod II. výroku).

Soud prvního stupně poukázal na to, že rozhodnutí o úpadku dlužníka zveřejnil v insolvenčním rejstříku dne 4. 2. 2011, lhůta k uplatnění práva skončila 7. 3. 2011 a věřitelova přihláška mu došla 11. 3. 2011, tedy opožděně.

V r c h n í s o u d v Praze k odvolání věřitele usnesením ze dne 11. 8. 2011 potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

Odvolací soud vyšel z toho, že:

- 1) Insolvenční řízení na majetek dlužnice J. S. R. bylo zahájeno u Krajského soudu v Ústí nad Labem dne 22. 12. 2010.
- 2) Usnesením ze dne 27. 12. 2010, které nabylo právní moci 18. 1. 2011, vyslovil Krajský soud v Ústí nad Labem svou místní nepřislušnost, s tím, že věc bude postoupena Krajskému soudu v Hradci Králové jako soudu místně příslušnému.
- 3) Od 19. 1. 2011 je řízení vedeno u Krajského soudu v Hradci Králové pod novou spisovou značkou.
- 4) Usnesením ze dne 4. 2. 2011 zjistil Krajský soud v Hradci Králové úpadek dlužnice a vyzval věřitele, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili ve lhůtě 30 dnů, s tím, že přihlášky se podávají u Krajského soudu v Hradci Králové. Současně věřitele poučil o tom, že v insolvenčním řízení lze přihlížet jen k přihláškám, které budou podány u tohoto insolvenčního soudu ve stanovené lhůtě (počínající běžet od zveřejnění usnesení o úpadku v insolvenčním rejstříku), jež určuje konečný termín pro přihlášení pohledávek do tohoto řízení.
- 5) Rozhodnutí o úpadku bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku dne 4. 2. 2011 a posledním dnem lhůty k podání přihlášky pohledávky byl 7. 3. 2011.
- 6) Přihlášku pohledávky datovanou 3. 3. 2011 adresoval věřitel Krajskému soudu v Ústí nad Labem k původní spisové značce; tomuto soudu došla přihláška 9. 3. 2011.
- 7) Krajský soud v Ústí nad Labem přípisem ze dne 9. 3. 2011 postoupil přihlášku pohledávky Krajskému soudu v Hradci Králové, kterému byla doručena 11. 3. 2011.

Cituje ustanovení § 136 odst. 2 písm. d), odst. 3 a 4, § 173 odst. 1 a 4 a § 185 insolvenčního zákona, odvolací soud zdůraznil, že pro posouzení včasnosti přihlášky věřitele je rozhodné jen to, zda ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o úpadku došla insolvenčnímu soudu. Krajskému soudu v Hradci Králové však přihláška postoupená mu Krajským soudem v Ústí nad Labem došla až dne 11. 3. 2011, tedy po uplynutí stanovené lhůty k podávání přihlášek. Podal-li věřitel přes řádné poučení přihlášku pohledávky k nepřislušnému soudu, nelze zmeškání lhůty pro podání přihlášky pohledávky přičítat ani insolvenčnímu soudu, ani Krajskému soudu v Ústí nad Labem, nýbrž nesprávnému postupu věřitele.

Odvolací soud neměl za důvodné výhrady věřitele, že jeho přihláška byla podána včas a že byla i správně adresována dle „údajně aktuálního stavu“ v insolvenčním rejstříku, neboť v rozhodné době (7. 3. 2011) již bylo insolvenční řízení po dobu dvou měsíců vedeno u Krajského soudu v Hradci Králové. Tento soud rozhodl o úpadku dlužnice a současně stanovil věřitelům konec přihlašovací lhůty s potřebným poučením o tom, kterému soudu je třeba adresovat přihlášky. Kdyby se věřitel skutečně seznámil s aktuálním stavem insolvenčního řízení, nepodal by přihlášku nesprávnému soudu, uvedl odvolací soud.

Závěr soudu prvního stupně o opožděném podání přihlášky měl odvolací soud za věcně správný, přihlížeje i k tomu, že prominutí zmeškání lhůty k podání přihlášky není přípustné (§ 83 insolvenčního zákona).

Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam přisuzuje dovolatel výkladu pojmů „insolvenční soud“ a „jiný než insolvenční soud“, jakož i tomu, „zda pro podání přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka mají pro věřitele platit jiná kritéria či podmínky související s jejím uplatněním (oproti uplatnění práva či nároku formou žalobního návrhu) či nikoliv“.

Dovolatel konkrétně poukazuje na to, že řízení bylo zahájeno před věcně příslušným Krajským soudem v Ústí nad Labem, pročez by ani postoupení insolvenční věci z důvodu místní příslušnosti „soudu jinému (taktéž insolvenčnímu)“, nemělo mít vliv na zachování lhůty pro podání přihlášky do insolvenčního řízení. Jiným než insolvenčním soudem měl zákonodárce zcela jistě na mysli soud věcně a místně nepřislušný, a to i proto, že přihláška pohledávky má pro běh lhůty k promlčení nebo pro zánik práva stejné účinky jako žaloba.

Dovolatel vyjádřil přesvědčení, že oba soudy (Krajský soud v Ústí nad Labem a Krajský soud v Hradci Králové) jsou soudy insolvenčními, které jsou dle insolvenčního zákona oprávněny vést insolvenční řízení. Dovolatel tak uplatnil pohledávku u insolvenčního soudu, byť „insolvenčního soudu místně nepřislušného“, pročez za rozhodný pro uplatnění přihlášky považuje den, kdy podal přihlášku pohledávky k poštovní přepravě.

Dovolatel dále tvrdil, že platí-li, že přihláška musí mít stejné náležitosti jako žaloba (a je pokládána za žalobní podání), pak lze insolvenční řízení v podstatě ztotožnit s občanským soudním řízením; jde o nalézací řízení svého druhu. V této souvislosti odkazoval dovolatel na ustálenou judikaturu k posuzování vlivu skutečnosti, že žaloba byla podána u věcně a místně nepřislušného soudu, na včasnost žaloby a stavění běhu promlčecích lhůt; konkrétně poukázal na „rozhodnutí“ Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2008, č. j. 8 As 2/2008-112 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 1721/2008 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) a na „rozhodnutí Nejvyššího soudu“ sp. zn. [4 Cdo 42/94](#) (správně jde o rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1995, uveřejněný pod číslem 6/1997 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Závěrem dovolatel zdůraznil, že insolvenční řízení je pro věřitele v podstatě jedinou možností, jak uplatnit pohledávku za dlužníkem, který se nachází v insolvenci. Přílišný formalismus v posuzování toho, co zákonodárce myslí insolvenčním soudem, vede k tomu, že celé insolvenční řízení neplní funkci, pro kterou vzniklo. Dovolatel disponuje technickými prostředky, které sledují tzv. stav insolvenčního rejstříku a dozví se, zda se zde „jeho“ dlužník ocitne. Není však již v jeho silách, aby hlídal aktuální stav rejstříku.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 29. 12. 2011 (tj. naposledy ve znění zákona č. 188/2011 Sb.).

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Dovolání je (bez dalšího) přípustné podle ustanovení § 239 odst. 3, části věty před středníkem, o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2008, sen. zn. [29 NSČR 4/2008](#), uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 25/2009“). Podmínku, aby šlo o potvrzující usnesení odvolacího soudu, ohledně kterého dovolací soud dospěje k závěru, že má po právní stránce zásadní význam, formulovanou ve větě druhé označeného ustanovení poukazem na obdobné použití § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř., má Nejvyšší soud za obsoletní (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. [29 NSČR 35/2009](#), uveřejněné pod číslem 151/2011

Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 2 insolvenčního zákona pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) insolvenčním řízením soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení,
- b) insolvenčním soudem soud, před nímž probíhá insolvenční řízení,
(...)
- d) incidenčním sporem spory vyvolané insolvenčním řízením, o kterých tak stanoví tento zákon, projednávané v rámci insolvenčního řízení,
(...)
- h) přihláškou pohledávky procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení.

Podle ustanovení § 136 insolvenčního zákona insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, je-li osvědčením nebo dokazováním zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí (odstavec 1).

Rozhodnutí o úpadku musí též obsahovat výzvu, aby věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, tak učinili ve stanovené lhůtě, s poučením o následcích jejího zmeškání (odstavec 2 písm. d/). Lhůta k přihlášení pohledávek stanovená v rozhodnutí nesmí být kratší třiceti dnů a delší dvou měsíců (odstavec 3). Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů (odstavec 4).

Podle ustanovení § 173 insolvenčního zákona věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují (odstavec 1). Přihláška pohledávky má pro běh lhůty k promlčení nebo pro zánik práva stejné účinky jako žaloba nebo jiné uplatnění práva u soudu, a to ode dne, kdy došla insolvenčnímu soudu. Přihlášku pohledávky, která je podána u jiného než insolvenčního soudu, postoupí tento soud neprodleně soudu insolvenčnímu, aniž o tom vydává rozhodnutí; účinky spojené s podáním takové přihlášky nastávají dnem, kdy přihláška dojde insolvenčnímu soudu (odstavec 4).

Podle ustanovení § 185 insolvenčního zákona, jestliže v průběhu insolvenčního řízení nastala skutečnost, na základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvláště přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvědomí ve výroku rozhodnutí.

Úvodem Nejvyšší soud podotýká, že rozhodovací praxe soudů je jednotná v tom, že k zachování lhůty k podání přihlášek stanovené insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku postačí, je-li přihláška posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit (srov. shodně usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. KSHK 41 INS 128/2008, [1 VSPH 8/2008](#), uveřejněné pod číslem 49/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a důvody R 25/2009).

V usnesení ze dne 26. 10. 2010, sen. zn. 29 NSČR 2/2010, uveřejněném v časopise Soudní judikatura, číslo 12, ročník 2011, pod číslem 178, pak Nejvyšší soud dovodil, že účinky, které insolvenční zákon spojuje s podáním přihlášky pohledávky, nastávají jen tehdy, je-li pohledávka přihlášena u insolvenčního soudu (a v této souvislosti odkázal na ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona). Tamtéž dodal, že současně insolvenční zákon (v ustanovení § 173 odst. 4, věť druhé) upravuje podmínky, při jejichž splnění nastávají účinky spojené s podáním přihlášky i v situaci, kdy přihláška pohledávky je podána u jiného než insolvenčního soudu. Argumentaci, podle níž byla přihláška pohledávky podána včas, jelikož se tak stalo u (libovolného) soudu v České republice, Nejvyšší soud tamtéž odmítl jako zřejmě rozpornou s ustanovením § 173 odst. 1 a 4 insolvenčního zákona, jakož i se zásadou vyjádřenou v ustanovení § 5 písm. a) insolvenčního zákona, zdůrazňuje, že zvláštní úprava obsažená v insolvenčním zákoně tu vylučuje uvažovat o bytí i jen přiměřené aplikaci občanského soudního řádu.

Úsudek, jímž potvrdil správnost závěru, že přihláška pohledávky je opožděná, jelikož nebyla včas podána u „insolvenčního soudu“, přitom Nejvyšší soud i ve věci sen. zn. 29 NSČR 2/2010 přijal za stavu, kdy přihlašovatel pohledávky zaslal přihlášku k jinému krajskému soudu, než u kterého probíhalo insolvenční řízení týkající se jeho dlužníka.

Od závěrů zformulovaných v usnesení sen. zn. 29 NSČR 2/2010 nemá Nejvyšší soud důvod odchylovat se ani v této věci. Lze k nim pouze doplnit, že pojem insolvenční soud, použitý v ustanovení § 173 insolvenčního zákona, je nutno vykládat v souladu se zákonným vymezením tohoto pojmu v ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona.

Pojem insolvenční soud je přitom v ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona definován prostřednictvím pojmu „insolvenční řízení“ vymezeného ustanovením § 2 písm. a) insolvenčního zákona. Soudem, před nímž probíhá insolvenční řízení (insolvenčním soudem), ve smyslu uvedených definic tudíž je „soud, před nímž probíhá soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení“. V témže duchu pak platí, že definuje-li ustanovení § 2 písm. h) insolvenčního zákona přihlášku pohledávky jako procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení, má se tím ve spojení s ustanovením § 2 písm. a) insolvenčního zákona na mysli „procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v soudním řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení“. Dlužno dále dodat, že pojem „insolvenční soud“ je v insolvenčním zákoně používán ve významu soud prvního stupně, o čemž svědčí i dikce § 92 insolvenčního zákona (který pro účely pravidla týkajícího se projednání a rozhodnutí odvolání proti rozhodnutí insolvenčního soudu odlišuje odvolací soud na straně jedné a insolvenční soud na straně druhé).

Z řečeného jednoznačně vyplývá, že insolvenčním soudem ve smyslu ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona je (dle § 9 odst. 4 o. s. ř. věcně příslušný) krajský soud, před nímž probíhá insolvenční řízení vedené na majetek konkrétního dlužníka (toho dlužníka, vůči němuž přihlašují věřitelé své pohledávky). Přihláška pohledávky podaná u jiného krajského soudu je ve smyslu ustanovení § 173 odst. 4, věty druhé, insolvenčního zákona přihláškou podanou u jiného než insolvenčního soudu.

Výklad prosazovaný dovolatelem, že insolvenčních soudů může být více a věřitel tak má na výběr, u kterého z nich přihlášku podá, je s dikcí i smyslem ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona ve

zjevném rozporu.

V posuzované věci byl v době od zahájení insolvenčního řízení do dne, kdy nabylo právní moci usnesení o vyslovení místní nepříslušnosti (do 18. 1. 2011), insolvenčním soudem dlužnice J. S. R. Krajský soud v Ústí nad Labem, u něhož byl insolvenční návrh podán. Kdyby věřitel v této době přihlásil svou pohledávku do insolvenčního řízení vedeného ohledně majetku dlužnice u Krajského soudu v Ústí nad Labem (v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 insolvenčního zákona), šlo by o řádně přihlášenou pohledávku, na čemž by nemohlo ničeho změnit ani následné postoupení věci (z důvodu místní nepříslušnosti) jinému krajskému soudu.

Od 19. 1. 2011 je však insolvenčním soudem (soudem, před nímž probíhá soudní řízení, jehož předmětem je úpadek nebo hrozící úpadek dlužnice J. S. R. a způsob jeho řešení) Krajský soud v Hradci Králové. Tento insolvenční soud pak v souladu s ustanovením § 136 odst. 1 insolvenčního zákona rozhodl o úpadku dlužnice a zároveň dle § 136 odst. 2 písm. d) a odst. 3 a 4 téhož zákona vyzval věřitele, kteří dosud nepřihlásili pohledávky, aby tak učinili v určené třicetidenní lhůtě. I z vazby ustanovení § 173 na ustanovení § 136 insolvenčního zákona vyplývá, že insolvenčním soudem, u něhož se dle § 173 odst. 1 insolvenčního zákona podávají přihlášky pohledávek, může být toliko soud, který rozhodl o úpadku dlužníka.

Je-li v dané věci insolvenčním soudem Krajský soud v Hradci Králové, musí být (logicky) ostatní soudy považovány z hlediska ustanovení § 173 odst. 4 insolvenčního zákona za soudy „jiné než insolvenční“, a to bez zřetele k tomu, zda jde obecně o soudy předurčené ustanovením § 9 odst. 4 o. s. ř. rozhodovat jako soudy prvního stupně v insolvenčním řízení.

V této souvislosti je vhodné poukázat i na důvodovou zprávu k insolvenčnímu zákonu, z níž lze usuzovat na smysl a účel zákona, a to prostřednictvím v ní vyjádřené vůle a záměru zákonodárce při jeho přijímání.

Ustanovení § 173 insolvenčního zákona se v podobě citované výše v insolvenčním zákoně nachází již od doby, kdy byl tento zákon přijat (od 30. 3. 2006). Vládní návrh insolvenčního zákona projednávala Poslanecká Sněmovna ve svém 4. volebním období 2002 – 2006 jako tisk č. 1120. Zvláštní část důvodové zprávy, vztahující se k ustanovení § 173 odst. 4 insolvenčního zákona, zní takto:

„Z hlediska režimu přihlašování pohledávek popsaného v § 173 návrhu stojí dále za zmínku (jako odchylka od dosavadní úpravy) úprava obsažená v odstavci 4, větě druhé, z níž plyne, že podání přihlášky u jiného než insolvenčního soudu může mít pro věřitele fatální důsledky spočívající v tom, že takovým úkonem není zachována lhůta k podání přihlášky. Uvedená úprava je však nezbytná pro posílení právní jistoty v řešení otázky účasti věřitelů na insolvenčním řízení.“

Jak je odtud patrné, i důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu podporuje závěr, který Nejvyšší soud přijal již v usnesení sen. zn. 29 NSČR 2/2010 (o tom, že zvláštní úprava obsažená v ustanovení § 173 odst. 4 insolvenčního zákona vylučuje pro účely posuzování účinků přihlášky do insolvenčního řízení uvažovat o bytí i jen přiměřené aplikaci občanského soudního řádu).

Zvláštní část důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu, vztahující se k ustanovení § 2 insolvenčního zákona, potvrzuje i správnost výše zformulovaného závěru o tom, že pojem insolvenční soud je v ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona definován prostřednictvím pojmu „insolvenční řízení“ vymezeného ustanovením § 2 písm. a) insolvenčního zákona. Při výkladu zabývajícím se zavedením pojmu „insolvenční řízení“ (v § 2 písm. a/ insolvenčního zákona) se v ní totiž také uvádí, že: „Od tohoto termínu se pak odvozují i další v osnově často užívané pojmy jako insolvenční soud (§ 2 písm. b/) ...“.

Na podporu uvedeného lze argumentovat též dikcí § 160 odst. 1 insolvenčního zákona, z něž se jako

princip podává, že incidenční spor (definovaný v § 2 písm. d/ insolvenčního zákona opět prostřednictvím pojmu „insolvenční řízení“) se projedná a rozhodne „v rámci insolvenčního řízení“, tedy (slovy § 2 písm. a/ insolvenčního zákona) v rámci „soudního řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení“. Ve spojení s ustanovením § 160 odst. 2 insolvenčního zákona není pochyb o tom, že „insolvenční řízení“ je tu vázáno právě ke konkrétnímu dlužníku (jeho předmětem je úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení konkrétního dlužníka), přičemž vynětí incidenčního sporu z rámce insolvenčního řízení vedeného na majetek konkrétního dlužníka je dokonce i v působnosti jednoho krajského soudu možné (ze soudního oddělení, jehož soudce vede insolvenční řízení dlužníka, do jiného soudního oddělení) jen postupem dle § 160 odst. 2 insolvenčního zákona. Srov. k tomu opět i zvláštní část důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu, vztahující se k ustanovením § 2 a § 159 až § 164 insolvenčního zákona.

Z uvedeného plyne, že argumentace dovolatele, který odkazoval na judikaturu k výkladu účinků podání žaloby u věcně a místně nepřislušného soudu v občanském soudním řízení, nemůže obstát.

Lze tedy shrnout, že přihlásí-li věřitel pohledávku vůči dlužníku u jiného než insolvenčního soudu, je pohledávka přihlášena včas do insolvenčního řízení pouze tehdy, jestliže jiný než insolvenční soud odevzdá přihlášku nejpozději posledního dne lhůty určené k přihlášení pohledávek v rozhodnutí o úpadku orgánu, který má povinnost ji doručit insolvenčnímu soudu.

Přihláška dovolatelovy pohledávky do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice J. S. R. by tedy byla včasná, jen kdyby ji soud, jemuž ji dovolatel ve lhůtě určené rozhodnutím o úpadku nesprávně zaslal (Krajský soud v Ústí nad Labem) a jenž v rozhodné době nebyl pro dané insolvenční řízení „insolvenčním soudem“, nejpozději posledního dne lhůty určené k přihlášení pohledávek v rozhodnutí o úpadku odevzdal orgánu, který má povinnost ji doručit Krajskému soudu v Hradci Králové jako soudu, jenž je pro dané insolvenční řízení „insolvenčním soudem“. Takový postup (předjímaný ustanovením § 173 odst. 4, věty druhé, insolvenčního zákona) však v dané věci již nemohl vést (nevedl) k zachování lhůty k podání přihlášky. Ačkoliv totiž Krajský soud v Ústí nad Labem zaslal přihlášku dovolatelovy pohledávky Krajskému soudu v Hradci Králové téhož dne, kdy mu byla doručena (ve středu 9. 3. 2011), lhůta k podání přihlášky marně uplynula již v pondělí 7. 3. 2011.

Konečně, jako nedůvodné hodnotí Nejvyšší soud i zbylé námitky dovolatele. Odvolacím soudem přijatý výklad pojmu insolvenční soud rozhodně není výrazem formalismu, pro který by insolvenční řízení nemělo plnit svou funkci. Naopak je plně v souladu s ustanovením § 2 insolvenčního zákona, v němž jsou výstižně definovány základní pojmy insolvenčního řízení, což přispívá k lepší orientaci v textu této poměrně obsáhlé právní normy a ke snazšímu pochopení účelu zákonné úpravy insolvenčního řízení.

Nezbytným institutem stávající úpravy insolvenčního práva je veřejně přístupný insolvenční rejstřík, jehož prostřednictvím je zajištěna informovanost účastníků a třetích osob o průběhu jednotlivých řízení. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že součástí insolvenčního rejstříku je nejen seznam dlužníků, z něhož dovolatel zjistil informaci o insolvenčním řízení dlužnice, ale též jednotlivé insolvenční spisy, včetně insolvenčního spisu dlužnice. Právě ten obsahoval údaje, z nichž bylo zřejmé, u kterého soudu je toto insolvenční řízení vedeno a v jaké fázi se nachází. Podstatné údaje pro řádné uplatnění pohledávek věřitelů se podávaly především z usnesení o úpadku, které bylo v insolvenčním rejstříku řádně zveřejněno v souladu s § 421 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.

Jestliže se dovolatel, ač takovou možnost měl, se stavem insolvenčního řízení řádně neseznámil, a v důsledku toho podal přihlášku pohledávky u nepřislušného soudu, nestalo se tak „vinou formy a způsobu zveřejňování údajů v insolvenčním rejstříku“, ale jen v důsledku nedbalého postupu dovolatele.

K tvrzení dovolatele, že poté, co se za použití technických prostředků, jimiž sleduje stav insolvenčního rejstříku, dozví, že se zde ocitl „jeho“ dlužník, již není v jeho silách, aby hlídal aktuální stav insolvenčního rejstříku, Nejvyšší soud poznamenává, že kdyby se dovolatel tím, co tvrdí, řídil a pohledávku přihlásil dříve, než po dvou měsících od zahájení insolvenčního řízení (což nepochybně učinit mohl), pak by při stejném průběhu řízení k žádné újmě na jeho právech nedošlo.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů jsou z pohledu výše podaného výkladu v souladu s obecným právním principem „vigilantibus iura scripta sunt“ (bdělým náleží práva), kterého dovolatel nedbal. Jelikož se dovolateli nepodařilo zpochybnit správnost právního posouzení věci odvolacím soudem, Nejvyšší soud dovolání zamítl jako nedůvodné podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř.